

ТРГОВИНСКИ ГЛАСНИК

ОРГАН БЕОГРАДСКЕ ТРГОВАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН
СЕМ ПОНЕДЕЛИКА
И ДАНА ПО ПРАЗНИКУ
СТАЈЕ ЗА СРБИЈУ:
ЗА ГОДИНУ ДИИ. 24.
ЗА АУСТРО-УГАРСКУ
КРУНА 30
ЗА ОСТАЛЕ ЗЕМЉЕ
ФР. 30.
Руководи се не враћају
ЈЕДАН БРОЈ 10 па.

БРОЈ 117.

БЕОГРАД, НЕДЕЉА, 1. ЈУНА 1914. ГОД.

ГОДИНА XXIV.

ЦАР НА БАЛКАНУ.

Јутрос је Њ. В. цар руски Никола II. ступио на Балкан, а на територију краљевине Румуније. Цар руски прави посету краљу румунскоме у Констанци, на обалама Црнога Мора.

Ова ретка висока посета произвела је велики утисак, како по времену у коме се дешава, тако и по приликама под којима се догађа. Цареви руски ретки су гости на Балкану, где су релативно до скоро биле вазалне хришћанске државе, а као главно „царство“ важила је Отоманска држава, све до једва пре годину дана. Оружје балканских хришћанских држава сложило је коначно турску силу и до тукло остатке њене величине у Европи. Сад и Европа и Балкан не знају више ни за Турску, ни за њој вазалне државе на Балкану. Посета цара руског на неки начин санкционише ново створено стање, у коме је триумфовало вековима потиснуто православље и аутохтони народи: словенски, румунски и грчки.

Стога се и сматра царска посета као значајан политички догађај. Њен је значај у толико велики, што је почаст пала у део најближем суседу Русије, Румунији, држави о чијем се међународном положају још непрестано постављају разне хипотезе. Јер, док једни Румунију још непрестано сматрају као „традиционалног“ трабанта Тројног Савеза уопште, а Аустро-Угарске на по се, дотле су најновији догађаји доста јасно обелоданили, да је Румунија скренула са тога пустог и неплодног „традиционалног“ пута, и њена је политика добила са свим нову оријентацију. Цар руски није дошао у агитацију, ни да прави расположење за тек бити имајућу руско-румунску политику. Пре ће бити, да царева посета има само да санкционише један већ извршен срећан обрт.

То посредно потврђује и присуство царско-руског министра спољних послова Сазанова, који са својим дипломатским штабом, а после посете у Констанци, долази у Букурешт. Овај привидно споредни догађај даје главном чину нарочити колорит. У питању су озбиљне ствари, важни преокрети.

У току последње источне кризе Румунија је имала на својој страни необичну благонаклоност Русије, але и опаке а не мање и самоубиствене акције које је починила Букурештска, довели су ову несрећну земљу у положај, да јој се није више могло помоћи. Решење више силе и судбе није хтела ни Русија да ремети и тако се свршило оно што је провиђење нашло за умесно да буде. Тако је и Румунија изашла сјајно из велике источне кризе и постала донекле стојички балканске политике — и на своју необично велику корист. По ред знатног територијалног прираштаја и престижа Румуније несрав-

њено је порастао. Њен мудри и умерени владалац и патриотични државници умели су прво стрпљива и истрајности да дочекају судбоносни моменат, а затим и потребне решености да га употребе у смислу интереса Румуније, а под нескривеном симпатијом Русије.

То је, наравно, прво пропраћено неверицом нарочито од стране Аустро-Угарске, која се неверица претворила затим у сумњу, а најпосле у извесност: да Румунија није више безусловно на узици суседне монархије. Изненађење је било тако велико, да и до овога часа бечко-пештанска штампа не може да дође к себи, непрестано се питајући: с ким је Румунија?

У то долази царева посета, и то после озбиљних вести и могућности женидбе сина румунског престолонаследника једном од ћерију царевих. То је произвело силан ефекат у аустро-мађарским круговима. Веома је с тога забавно, како је штампа аустро-угарска, као по команди, удесила увертуру за царева посету краљу румунском. Све нарочито тражене и биране реминисценције на сто и више година уназад, извучене су из заборава, да се само докаже: како је Русија била непријатељ Румуније, а, разуме се, Аустро-Угарска њен стари, осведочени пријатељ. Једна раг excellance интригантска стилизација достигла је врхунац у де нунцијацијама аустро-угарске штампе, да се само умањи значај ове посете, да се поплаши Румунија, да се дискредитује Русија и њена политика. Вечити отимачи туђих земаља и народа, јављају се сад као покровитељи и ментори Румуније, од уображене руске „опасности.“

Али да се аустро-угарска кампања, коју је изазвала посета руског цара у Констанци, не ограничава само не новинарска грозничава бунцања, већ да су и јаче чињенице стављене у покрет, сведочи форсирана аудијенција бечкога посланика Чернина, коју је овај журно тражио из Букурешта и добио у Констанци. Краљ румунски га је примио и аудијенција је трајала од 11 и по до 1 сат по подне — да гроф Чернини „изјави захвалност за добивени орден“. Доиста симпатична изјава, која траје сат и по! Чудна аудијенција која се тражи на пречац, на одстојању од двеста и више километара и у очи саме посете руског цара.

То све сведочи каква се очајна усилвања чине од аустро-угарске стране, да се како било спречи један неочекиван и необичан прелом, који ће Румунију поставити у сасвим други положај, од онога, у коме је она провела више од тридесет година у сенци Аустро-Угарске. На ово хрвање око надмоћности у утицају, између Русије и Аустро-Угарске у земаљама на Доњем Дунаву, бацају нарочиту светлост и дају му значај и догађаји у самој Аустрији и Угарској. У првој су на ударцу православни Русини у Галицији и Буковини, у другој Румуни у Ер-

дељу. На оба та краја са све појачаним притиском буди се национална свест и свака раса гавира своје правом природном центру. За сада су само симпатије по среди, за симпатијама обично, у току времена, долазе јача факта, од којих би Аустро-Угарска желела по што по то да се одбрани. Али она, верна својој традиционалној политици, не мисли да симпатије својих разних народности добије човечним поступањем и поштовањем њихових права — већ се држи једнога од најопаснијих путова: да суседне сународнике својих народности, ван граница монархије, ни више ни мање, не учини саучесницима у гњављењу њихове рођене браће! Румуни у Румунији, Срби у Србији и Црној Гори, треба тако да иду Аустро-Угарској „низ длаку“ да се она увек у борби против Румуна и Срба и Хрвата, Словенаца и др. може позвати на пасивно, па кад треба и на активно одобравање њене угњетачке политике према словено-румунским народностима монархије.

Али, та су времена прошла. „Традиционалне“ политике уступају места реалним правцима. Некадашњи страх „малих“ прилично је ишчезао, јер и они осећају, да су чињеница од значаја и да у својим праведним аспирацијама нису усамљени и без потпоре, остављени на милост вазда ненаси тој аустро-угарској самовољи. Велика истична криза то је најбоље посведочила. Посета цара руског у Румунији даје свему томе нову потврду. Догађаји су створили сасвим нове међународне положаје, који повлаче за собом и нова груписања, не више по ђефу, већ по диктату историских интереса сваке „мање“ државе. Споро, али поуздано врши се један процес, који се више не може игнорисати и који постаје чињеница првог реда и међународној политици Европе.

Цареви руски ретки су гости на Балкану. Али кад год су се они ту јављали, они су обележавали тиме значајне историјске промене. Цар Петар Велики у важна времена 18 века долазио је до Прута, Александар II. прелазео је као ослободитељ Дунав, а његов унук Никола II. стаје на обале Црнога Мора, на земљу једне слободне Краљевине ослобођеног Балкана — једне од збратимљених балканских краљевина, које се све могу поносити да су XX. век и његову историју инаугурисале великим догађајима и огромним успесима и победом народности и културе на негда пропалом упареном Истоку.

Стога и ми у Србији саосећамо и делимо радости, које данас с разлогом осећа цео румунски народ. Не сумњамо, да смо данас на једној етапи нових успеха балканских држава, под благонаклоним и пријатељским окриљем њима драге православне Русије.

Швајцарска земаљска изложба.

Берн, 8. јуна 1914. год.

15. Маја ове године свечано је отворена, у присуству председника Републике и највиших чиновника државних, трећа по реду швајцарска земаљска изложба овде у Берну. Прва је била у Цириху 1886 год., а друга пре 18 година у Женеви. Видећи, да ни у једном од тамошњих листова ништа о томе није писано, сматрам за потребно, да укратко реферишем Вашем листу, чије ће читаоце без сумње највише и интересовати.

Пошто Швајцарску добро познајем, то ми неће читаоци замерити, ако будем изнео нешто више о њој, што један обичан „свежи“ посетилац не би могао за неколико дана на овој изложби запазити и исто нагласити. Ова је изложба с двојаке стране важна. Прво што је до сада у Швајцарској највећа, и друго што се налази у Берну као престоници и центру свега политичког и културног живота швајцарске републике.

Изложба се налази на крају вароши на једној таласастој узвишци између једне јелове шуме и реке Аре. Њен простор обухвата 50 ектара, одакле је изглед на Алпе величанствен. Целокупна површина износи 500.000 m², од којих 135.000 m², заузимају изложбене зграде. До сада је коштала преко 13 милиона франака а трајаће до 15. октобра ове године, дакле 5. месеци.

Збиља, разгледавши све што је изложено, мора се признати да је све укупно продукт неуморног и озбиљног рада. Изложено је све што је Швајцарска као таква могла дати. Може се с правом рећи, да ова изложба за њеног посетиоца представља целу Швајцарску у минијатури. Странци, који хиљадама сваког лета амо долазе, не могу ни десети део да виде од онога, што су овде за релативно кратко време у стању да виде. Швајцарска стоји на истом културном нивоу као и Немачка, али у њој има много установа и ствари, које се у Немачкој не могу видети као и обратно. То долази од политичке констелација саме државе, створене у току векова и хармоније ових трију швајцарских народа са различним језицима, а једнаким политичким и националним осећајима и тежњама.

Цела се изложба може за 2—3 дана добро разгледати. Детаљно описивање свију одељења би ме и сувише далеко одвело. Због тога ћу се потрудити, да читаоцу у неколиким потезима изнесем једну малу слику о уређењу и садржини изложбе. То ћу постићи описавши неколико најважнијих одељења с кратким напоменама. Јер треба узети у обзир, да таквих одељења (павиљона) има око 80 ма броју.

1. Павиљон интернационалних бироа. Овај павиљон се налази у средњем великом кварталу излож-

бе у облику класичког грчког Пантеона. У њему се налазе документа (с геогр. картама свију земаља) интернационалних савеза, чије је централно седиште у Берну. Ту спадају: светски савез пошта и телеграфа; интернационални железнички савез за транспорт; интернационални савез мира; светски савез за заштиту патената итд.

2. *Maschinenhalle*. Огромна дворана гвоздене конструкције, покривена стаклом, једина на континенту ове врсте са основном површином од 15.000 м². Везана је с главном жел. пругом једним краком, да би се машине и остали тежак изложбени материјал могли из удаљених градова на периферији земље могли довући. Ту су смештене машине, које су стално у покрету, да би посетилац могао видети њихову функцију. Инсталиране су машине највећих швајц. фабрика (из Цириха, Винтертура и др.) *електричне машине* за фабрике, млинове пиваре итд. *Мотори* (Дилемотори) најновијег система. *Турбине* водене и парне.

У продуженом одељењу за „Транспортна средства“ налазе се чувене велике швајц. *електричне локомотиве*, вагони, поштанска кола и др.; поштански аутомобили заслужују такође особиту пажњу.

Као што је познато, Швајцарска нагло и систематски претвара своје парне железнице у електричне, користећи се изобилним воденим снагама. Тако ће по рачунању њихових инжењера они не само довољно електричне снаге за своје железнице него ће шта више и суседн. државама продавати. На тај начин ће сваке године уштедети око 30 милиона динара, коју суму морају издавати годишње за угаљ са стране.

Ко се возио једном таквом железницом не може се нахвалити њеним добрим особинама. Једна таква железница везује Тун (близу Берна) с Миланом (Италија), пролазећи најновији алпијски тунел Лезберг.

Дакле, овај одсек је за инжењере и индустријалце од огромне важности!

3. *Текстилна индустрија*. У овом се павиљону налази све што

у ову бранжу спада. Костими и тоалете — *dernière creation*. Мушка одела и штофови. Свице. Разни ручни радови. Салони су дивно украшени и пуно разноврсних костима и мушких и женских артикала. Нарочито се одликују чувени швајцарски везови из Санкт Галена са својом фином израдом. Ова се роба експортира по целом свету, те је због тога тако и добро позната. За мануфактуристе је овај павиљон од особите вредности.

4. *Водовод, канализација и пројекције лајхгаза*. Све ово изложено је у неколико павиљона. Коиоле познаје Швајцарску мора потврдити, да је у хигијенском погледу једна од најнапреднијих држава у Европи. У току деценија стекли су ови људи домаћим испитањем *смицао за чистиоћу*. Измицају осталога за постигнуће тога циља потребна су два најважнија фактора, а то су: вода и електрицитет. А тога имају овде доста. Сва готово села имају електрично осветљење а пред сваком кућом шиба из чесме јак млаз воде из општег државног водовода, који је у целој земљи више или мање спроведен. Свака боља кућа снабдевена је модерним клозетом и хигијенским паркетом (патосом). Под таквим околностима могу се, наравно, и испунити хигијенски услови, који су за сваку кућу потребни. Разгледавши посетилац сва ова инсталациона средства (водоводн. и елект. принадлежности; клозете, гасне шпархерде. и др.) а узев у обзир да свака кућа тај комодитет ужива, онда тек може оценити, колико су ови људи културно од нас одмакли.

За социјалне реформаторе, лекаре, хигијеничари и оне, који се старају за народно здравље од велике вредности!

5. *Индустрија сатова и друге цености*. Мислим, да и свако дете у нас зна да су швајцарски сатови најбољи. У овом великом павиљону су изложени сатови свију могућих форми и конструкције, од обичном векера па до најсавршене нијег хронометара. Драгоцености, бижутрије и разноврсних накита од обичних па до с највећим дијамантима и перлама искићеним.

Важно за бижутре, сајдије и оне који се за луксуз интересирају.

6. *Инжињерство и аутомобили*. Конструкције мостова брдских и прекоречних (од армираног бетона) као патенти швајцарских фабрика. Они су у разним моделима и фотографијама представљени. Планава за грађевине швајцарског стила; планава за школе, болнице, позориште и јавна зданија и т. д. Нарочито се и стичу радови из чувене државне политехнике из Цириха.

Аутомобила од обичних теретних па до најелегантнијих из разних фабрика у целини и комадима изложени. Нарочито су за нас важни *поштански аутомобили*, који се намеравају увести у нашим новим и старим границама.

7. *Индустрија чоколаде*. Смештена је у једном фином павиљону. Наша деца као и дорасли из боље ситуираних фамилија без сумње врло добро познају укус швајц. чоколаде. У овој бранжи заузима Швајцарска прво место у Европи. Њена чоколада се експортира чак и за Јапан и Аустралију.

8. *Индустрија млечних производа*. И у овој грани народног газдинства заузима Швајцарске једно од првих места. Готово $\frac{2}{3}$ зиратне земље заузимају ливаде, које се вештачки засејавају нарочито за стоку сочном травом. По пространим ливадама пасу дивне швајцарске краве, од којих се добивено млеко на разне начине прерађује у разне сиреве, масло, стерилизовано и кондензирано млеко, нарочите млечне препарате за малу децу, јогурт, кефир, и т. д. Нарочито економи имају у овом одељењу прилике да виде на лицу места како се то справља. Ту су машине, котлови, одаје за хлађење и ферментацију сира и т. д.

9. *Ситонарство*. Један велики део изложбе захвата т. зв. Dörfli (село). Ту се у природи може све видети шта Швајцарски сељак ради. Ту му је саграђена кућа, црква, школа, ресторан, штала и т. д. По подне пуштају се одабране краве (око 20) с биковима (3) на пашу. Заступљене су све три расе: сименталска, фрутигенска и фројбургска. Врло је интересантно по-

сматрати их. Ту у близини се налази и велико одељење за *живину и зечеве*.

10. *Шумарство и лов* (риболов и акварији). Дивне швајцарске јелове шуме стоје под строгом државном контролом. Онај који посеће један део своје шуме, дужан је одмах и да је одмах поново засади. Онај пак који подиже нову шуму добија од конфедерације (државе) 30 од сто као помоћ у новцу или радној снази за то у овом одељењу налази се све што спада у модерно култивисање једне шуме (са збирком инсеката и паразита као непријатеља њених). Ту су смештене и огромне јеле од 50 м. дужине и хрстови од 500 година старости.

Колекција риба у акваријима је састављена од риба из свију њихових језера. Овај павиљон требао би да нам буде као прекор а и поука за наше бездушну утамањивање шуме.

(Свршиће се)

ИЗ ТРГОВАЧКЕ КОМОРЕ.

Решени Одељка Трговачке Коморе.

Трговачка Комора је решила, да у делокруг Одељка Трговачке Коморе у Битољу, дођу вароши са околином: Битољ, Прилеп, Струга, Охрид, Дебар, Кичево и Крушево а све остале вароши у Новим Крајевима да припадну под Скопљански Одељак.

Према томе, сви трговци из вароши које су горе побројане, а које потпадају под битолски реон, имају се за сва потребна обавештења која спадају у делокруг рада Одељка Коморе обраћати Одељку Трговачке Коморе у Битољу, а остале пак Одељку Трговачке Коморе у Скопљу.

ДОГАЂАЈИ НА БАЛКАНУ

(Извештај Српског Пресбиро-а)

Запетост између Грчке и Турске.

Лондон, 30. маја.

„Дели Телеграф“ има из Атина узнемирљиве вести о кретањима турских трупа. Турци су

ПЛОДНОСТ

роман од Емила Золе

117

Затим, видећи да је он — исто онако добар, као и пређе, и увек готов да јој помогне, она му каза истину. Јадна Норина тек што је опет родила код госпође Бурђе. Опет жалосна историја, трећа трудноћа у распуну животу.

Она је имала заштитника, „отменог господина“, који је куповао намештај за њену собу, а како је „отменог господина“ брзо нестало, она је била принуђена да прода свој намештај, радосна што ће јој добивених две стотине динара стићи да плати бабици и да се избави из болнице, које се веома плашила. Али кад отиде од бабице опет неће имати ни паре. Њој је већ тридесет једна година; мора да се поразмисли.

— Она је увек била добра према мени, — настави Сесилија. — Ја сам је посећивала, јер је необично жалим. Данас јој носим мало чоколаде... Кад бисте само видели како јој је лепо мушкарче, прави херувим!

Њене очи засијаше, и она се засмеја нежним смехом, од кога се засветле

њено лице. Заиста је чудан преврат учинио у њој хируршки нож: пређашња нескладна улична девојчица, која је трчала по Гренелској улици, постала је нежно биће; неуспела мати, остајући девојком, изгледаше тако трошна и плашљива, да јој је најслабији звук претио да је разбије као стакло.

Материнство је постало за њу немогућношћу, али сам инстинкт материнства био је пробуђен до крајности.

— Каква несрећа, што она хоће да се опрости и од овог детета, као и од она два пређашња! Према је ово толико плакала, да му је морала дати сису. Али она каже, да га доји само толико, колико да не умре од глади поред ње... Мени се срце цепа, што се тако, може имати дете, па да се ипак не остави код себе. Ја сам мислила да све лепо удесим. Ви знате да хоћу да се иселим од својих родитеља. Хтела сам да погодим довољно велику собу, да узем к себи сестру и њеног мушкарца, да је научим да сече картон и да лепи кутије, и ми бисмо све троје отпочели срећан живот... Могло би се лепо радити, у таквој радости и слободи, не принуђавајући себе на опасне прљавштине!

— И она није хтела? — упита Матеја.

— Рекла ми је да сам полудела, што је по мало и истина, јер немам ни паре, да бих могла најмити собу. Ах, кад бисте знали, како ми је то жао!

Матеја, пригушујући узбуђење, рече мирним тоном:

— Могла би се узети соба. Могли бисте наћи човека, који би вам помогао. Али ја сумњам, да би вам пошло за руком, да наговорите сестру да дете задржи код себе; ја већ знам шта она мисли о томе. То би, заиста, било чудо.

Сесилија се поглед разведри. Он схвати, који је тај човек, тај пријатељ Боже мој, је ли могућно да ће се отварити њезина сањарија? Сврши се тиме, што она смело рече:

— Чујте, ви сте тако добри према нама, да ћете ми учинити велику услугу, а та је — да пођете сад одмах самном к. Норини. Само ви можете говорити с њом, и можда ћете је само ви моћи нагнати да се одлучи... Идимо спорије, ја сам се просто задихала од радости!

Матеја иђаше уз њу дубоко дирнут. Они скренуше у Мироменилску улицу, и кад се стадоше пети уз степенице склоништа за породиље, његово срце јаче закуца. Од онога времена, кад је био овде, прошло је десет година! Све

пређашње страхоте дођоше му на ум он се сети претрнула од страха лице Викторије Кокле, затруднеле од господарева сина, невина лица Розине, нехотичне крвомешалице, сети се и страшне слике — оне госпође Шарлоте, из које још крв иде, а она хита да се врати у супружанско легало, да поново лаже, а можда и да умре. А затим му изиђе пред очи профил убице Кута, која долази по новорођенчад, увек готова да их уништи, долази као стварна животиња, коју товаре и растављају. Чињаше му се као да је све ово јуче видео: кућа се нимало није изменила; Матеји се учини, да на вратима види оне исте масне мрље. Горе, у соби, Матеја стаде још више веровати да је као јуче долазио овде. Све је овде било као и пређе: исти сиви тапет с плавим цветићима, исти распарен намештај. Три гвоздена кревета стајаху на пређашњим местима: два упоредо и један попреко. На једном од њих лежаше утегнута кајишима корпа и поред ње мали дењак, скроман пртљак, на који он с почетка не обрати пажњу, али који довршаваше сличност. Прозори беху осветљени сунцем, а тамо даље видео се сури зид суседне касарне и чују се исти звуци плеханих инструмената.

(Наставиће се)

код Ајвалика поставили на положају неколико брзометних топова, и око саме вароши налазе се прилично велике турске шрубе, услед чега је у вароши овладала паника, коју појачавају вести, да се у близини налазе многобројне башибозлучке чете. Према последњим вестима, које су стигле у Ашину, изгледа да су Турци већ напали на грчке предстараже. У Ашини је јако узбуђење. Венизелос је јуче у Скупштини дао изјаве, у којима је нагласио рђаве односе с Турском, као и да је грчка влада свесна да не може мирно гледати непрестана гоњења Грка у Турској, нити се сме задовољити само оплакивањем жртава. Даље је министар председник изјавио, да не узимајући у обзир гоњења сељака у Турској, нема дана а да тамо не буде повређено право Грчке и међународно право, чему се једаред мора стајати на путу. Ова изјава министра председника примљена је у Скупштини с бурним одобравањем.

Берлин, 30. маја.

„Локаланцајгер“ дознаје из Ашине да је Грчка ставила Турској ултиматум и наредила мобилизацију поморске резерве од 1908. год. Јуче пре подне била је седница министарског савета после које је Венизелос одмах отишао краљу, те му је саопштио резултат министарске седнице. После ове аудијенције Венизелос је дуго канферисао с министром морине. Из Пиреја је отишло десет бродова да приме и превезу грчке бегунце из Мале Азије у Грчку.

Ашина, 30. маја.

Грчка влада предала је у Цариграду врло енергичну ноту у којој захтева да се престане са гоњењима грчког елемента и да се накнади причињена штета. Јавно мишљење је јако раздражено и захтева од владе неизоставну енергичну акцију.

Ашина, 30. маја.

Узбуђење јавног мишљења знатно је порасло. Са негодовањем се тражи пуно задовољење за противзаконе радње турских власти противу Грка у Тракији и Малој Азији. Крај свих уверавања Порте, грчко становништво продужује да напушта Малу Азију и да долази у Грчку у јадном стању.

Ашина, 30. маја.

Шест великих грчких трговачких лађа влада је узела у своју службу и на њима преноси бегунце и исељенике на Јејејска Острва. Венизелос, министар морине и адмирал Кундуријоти инспектирали су данас оклопницу „Авероф“. Сви чланови опозиције састали су се и донели решење да потпомогну владу у овим тренуцима народне кризе.

Цариград, 31. маја.

Из грчких дипломатских кругова тврди се да је грчки посланик јуче изјавио усмено великом везиру, да ако нередовне шрубе ојколе Ајвалу и иродру у варош, могу настати критични односи између Грчке и Турске.

Прекид пута Галиб беја.

Солун, 31. маја.

По хитном налогу отоманске владе посланик турски у Атини Галиб Комали прекинуо је свој пут по Македонији и укрцао се синоћ на лађи одбијајући да прими журналисте.

Преврат у Албанији.

Беч 30. маја.

„Албанише Кореспонденц“ орган бечког Министарства Спољних Послова за албанске ствари, има извештај са добро обавештене стране из Драча, да албанска влада има намеру, да полаганим напредовањем својих трупа од севера, југа, и истока, преко Елбасана, па према Тирани, устанике тако притесни, да ће им бити пресечено свако добијање појачања, те би тако били приморани на предају. Са севера би на устанике пошао Пренк Биб Дода, чији су људи ових дана већ делимично наоружани; Са југа би кренуо Азис паша, а преко Елбасана пошла би на устанике жандармеријска одељења и то кроз кланац Крабу. Последњих дана помишља се и на то, да се један део трупа из Драча крене према Шијаку и Тирани. У овдашњим владиним круговима не сматра се, да је ситуација у Албанији баш тако неповољна.

Беч, 30. маја.

„Албанише Кореспонденц“, орган бечког министарства спољних послова за албанске ствари, има овај извештај из Драча: Сада има у Драчу више од хиљаду оружаних бораца, верних албанској влади, а осим тога има још владиних трупа у Љешу, Љушни и Мату. Међутим за сада је још неодређено држање северно-албанских племена, Хаси, Шала и Љуме. Прва два племена се до сада још нису изјаснили ни за, ни против албанске владе. Међутим опасност лежи у тој чињеници, што између племена Шаза и Миридита постоје још и сада дуге и крваве распре. Љумљани, који су под утицајем Исе Бољетинца и Барјам Цуре, сигурно су придобијени за албанску владу, којој су обе поменуте поглавице ставиле своју помоћ на расположење. Устаници могу данас располагати са највише 2000 људи, који су се опет поцепали на разне групе, од којих свака жели нешто друго. Међу устаницима нема никога, који би се борио за какав тачно одређени циљ. Међу њима су већином људи, који су се побунили, пободени од страних агената. Услед тога има наде, да ће се устанички покрет ускоро угушити.

Беч, 30. маја.

„Албанска Кореспонденција“ има вест из Драча, да се тамо тврди да је кабинет решио да постави устаницима ултиматим, тражећи им да се без икакве резерве покоре и положи оружје у року од 24 сата, а ако то не учине концентрични напад отпочеће данас у суботу.

Тврди се, да су трупе, које су остале верне влади заузеле јуче, Иш и из њега истерали устанике.

Беч, 30. маја.

Вести, које стижу из Драча, јављају да се и становништво Фијери придружило устаницима.

Бугарски зајам.

Софија, 30. маја.

Полузванични лист „Народна Права“ јавља да окончање закључења зајма у Берлину мора се сматрати за извесно. У уговор нису стављени никакви услови о монополу и извозу дувана. Тончев ће сутра овамо стићи. Министар-председник је о свему овоме известио шефове опозиције. Држи се да ће питање о зајму бити решено на

неколико дана после доласка Тончева. Собрање је изгласало привремену буџетску дванаестину за месец јуни.

ПРОМЕНА ВЛАДЕ У ФРАНЦУСКОЈ

(Извештај Српског Пресбирао)

Изјава новог кабинета.

Париз, 30. маја.

Министарском изјавом, која је данас прочитана у Скупштини тврди се да је влада састављена из правих републиканаца. Јавља се о хитном пројекту закона о порези на приходе, који ће се још данас Скупштини поднети. Равнотежа буџетска извршиће се строгим економијама. Изјавом се примећује, да закон о трогодишњем року службе у војсци, који тек што је почео да се примењује, неће никако моћи доћи у питање. Исто тако влада изјављује да ће поднети на решење закон о војној припреми младића и да ће предузети нужне мере да се резерва солидније организује. Спољна политика Француске продужиће да доприноси општем миру уз припомоћ свога савезника и свога драгоценог пријатеља. Унутрашња политичка управа своди се на три речи одбрана лајицизма, финансијска правичност и друштвена правичност. Изјава се завршује топлим апелом на све републиканце.

Пад новог кабинета после пола сата.

Париз, 30. маја.

Кабинет Риба-а оборен је у Скупштини одмах после прочитане министарске изјаве. Посланици Далимије и Пуех у име уједињених радикала интерпелацијама су изјавили, да радикали не могу дати поверење влади, јер је образована изван републиканске већине. Огањор је напао владу у име независних социјалиста. Семба је изјавио да су социјалисте такође против владе. Затим су Далимије и Пуех поднели Скупштини дневни ред, који је влада одбила. Како је тражен приоритет за дневни ред Далимијов, за приоритет гласало је 306 противу 263 посланика. *Влада се одмах доувукла. Затим је стављено на гласање сам дневни ред Далимијев и гласало је, за 374 противу 187 посланика. У круговима већине мисли се, да ће Поенкаре бити принуђен поверити образовање нове владе уједињеним радикалима, вероватно Комбу или Вивијани-у.*

РЕКЛАМА У ТРГОВИНИ.

— Бранко Ивезић, Берлин —

(2)

Има неколико фирама чија техника инсерирања може послужити као углед. (Књижара Цвијановића; Ђукановић и Комп. и т. д.) Почетнак треба од тих фирми да се поучи. Али пошто је број добрих инсерената у нас незнатан, то треба набавити — по могућству — стране листове, огласни део прегледати пажљиво и истакнутије огласе исещи и сачувати.

Збирка добрих инсерата може се стоструко исплатити. Али одмах морамо нагласити, да апсолутно треба избегавати имитирање инсерата друге фирме. До душе сопственост скица једног инсерата или једног цртежа није законом заштићена, али ништа није непоштеније но имитирајући туђ

оглас извршити на тај начин духовну крађу.

Сама публика нерадо гледа подражавање. Чим се примети таква једна крађа, инсерент бива самим тим осуђен и избегаван од публике.

Збирка разних огласа мора имати једно као циљ, фантазију, моћ комбинавања да појача, да олакша. Ко види, да А. на један начин, В. на други а С. на трећи начин задобија публику и постиже успех, тај ће, ако је иоле промућуран, избегавати ропско подражавања ма једног од тих начина. Он треба успесима њиховим да буде подстрекут, један четврти, нови пут да пронађе.

Једна огласна скица, која је одлично успела за сезонску распродају, рецимо, женских шешира, биће затим потпуно неподесна, чак штетна, за рекламисање какве пољоприврене справе или средства против жуљева.

Сваки инсерат, свака реклама мора бити оригинална. Ко жели да од других углачан пут искористи, оштећеће само себе. Сваки инсерент мора ићи својим, сопственим путем. Има до душе много сличних радња. Али нема две радње, које су потпуно сличне, једнаке. Не нађе ли та разлика примене и у огласима, то су они више или мање промашили успех.

Инсерати се деле у две главне групе: сложени и илустровани.

Сложен или слог — инсерати су они, који се комбинују од слова и линијског материјала, и, по обичају, слажу се у штампарији листа са материјалом којим штампарија располаже.

Илустровани инсерат садржи поред текста још какву било слику, којом се жели скренути пажња читаоца.

Између ове две врсте стоји трећа: клише инсерат, који обично постаје израдом клишеа од сложеног инсерата, или илустрованог, а често ни од једног од та два, већ од нарочитог комбинованог цртежа. Дакле цео инсерат је једно клише.

Ко један оглас само неколико пута жели објавити, по правилу прихватиће се слог — инсерата. Израда нарочите слике неће се исплатити.

У дневној штампи заузимају слог — инсерати већи део. Уопште може се рећи да је њима могуће постићи врло добар успех.

Не сме се (као што се то у нас чини) оставити цео посао само слагачу. Без сумње има много слагача доброг укуса и праксе. Такође има међу њима, као и у сваком другом позиву, недораслих за такав посао. Чак и довитљиви, практични слагач може чешће дати инсерат без вредности.

Колико се мало обраћа пажње у нас на израду, на изглед огласа, видеће свако чам узме у руке какав дневни лист.

Не може нико тражити од слагача, да он зна боље шта дотични жели. Такође не може се тражити, да слагач изнова слаже инсерат, ако се и њему самом лично не допадне. Раднику је време новаца.

Ко, дакле, жели да његов инсерат привуче пажњу читалаца; мора се сам помучити, да оглас тако изради, како би он то желео да се штампа; да створи план, нацрт. Има ли слагач основу, то ће он већ чинити све да идеју изведе.

Код илустрованих инсерата је илустрација та, која треба да заинтересује читаоца, да га придобије. Код слог — инсерата мора се други пут наћи. Најпростији начин је, али најжалост скуп, давати што веће инсерате. Огласи, који запремају једну целу страну, падају — разуме се — лако у очи.

Али не може сваки трговац такве издатке поднети."

Вештина инсерирања састоји се, дакле, у томе, да се са могуће мање издатака што већи успех постигне. Ко се инсератима од стране има исте резултате које други постиже са половином стране, тај је већ од самог почетка на уштеди доста знатне суме.

Ко много оглашује, упућен је природно на мање инсерате. Ко у осам, десет, петнаест листова, недељно или још чешће даје огласе, принуђен је трудити се да са што мањим огласима постигне одличну рекламу.

Позната и много коришћена метода је, пажњу публике скренути на инсерат помоћу оквира. У многим листовима запазиће се одмах, да једни покушавају широким, црним други простим једноставним, трећи из разних шара сложеним оквиром, да привуку читаоца, да оглас прочита. До некле то и успева, али уопште не користи баш много.

— Наставиће се —

ДНЕВНЕ ВЕСТИ.

Члан добротвор Трговачке Школе Београд. Трговачке Омладине.

Г. Војислав А. Рељић, директор Срп. Центр. Банке, изволео је уписати свога милог и нигда незаборављеног брата поч. Душана А. Рељића, трг. агента за члана добротвора Трговачке Школе Београдске Трговачке Омладине са улогом од 100 дин. ср.

Београдска Трговачка Омладина изјављује и овим путем своју трајну захвалност г. Рељићу на указаној јој помоћи и пажњи овим уписом, којим је успомену на свога драгог брата поч. Душана овековечио у захвалним покољенима нашега Удружења.

Поклон ученицима.

За награду заслужних по овогодишњим оценама ученика у Трговачкој Школи нашега Удружења изволео нам је поклонити наш свагдашњи пријатељ г. Давид Л. Симић, трг. 47 ком. разних књига одабране садржине.

Београдска Трговачка Омладина изјављује трајну захвалност г. Симићу и овом приликом на указаној јој пажњи и дару.

Српски посланик у Бечу.

Г. Јован Јовановић, посланик Србије у Бечу, допутовао је јуче у Београд.

Други тркачки састанак.

Дунавско Коло Јахача приређује данас у недељу у 4 ч. по подне, други тркачки састанак. Поред грла која су учествовала на тркама трећег дана Духова, данас ће трчати и нова грла, која се до сада нису појављивала на Тркалишту.

На ономадашњим тркама десила су се велика изненађења; данас се очекују још већа. Зато ће овај састанак бити још интересантнији и за то је интересовање за данашње трке још знатније.

До Тркалишта се, поред вожње на колима, може ићи још и трамвајем, железничким возовима, који стају код Цареве Ђуприје, и лађом која пристаје на Чукарици. Најудеснији је и најјетинији ипак пут лађом, који од савског пристаништа до Чукарице кошта свега један грош, а за повратак толико исто.

Брод за вожњу посетилаца на трке трке полази са савског пристаништа у 1 и по, 2 и по и 3 по часова по подне. А у вече полази са Чукарице у 7 и по, 8 и по и 9 часова. Растојање од Чукарице до Тркалишта је трипут мање од растојања Цареве Ђуприја Тркалиште,

Бугарски министар.

Г. Топчев, бугарски министар финансија, пропутовао је из Беча за Софију.

Судски указ.

У Министарству Правде ради се указ о попуњавању празних места оних судских писара и секретара, који су последњим указом унапређени.

X. Међународни Ветеринарски Конгрес.

Ове године, а у времену од 21. до 26. јула (3—8 августа п. н.), одржаће се X. Међународни Ветеринарски Конгрес, на коме ће се расправљати разноврсна, важна, савремена питања из области ветеринарства, а нарочито о различним болестима и јавне хигијене. Овај Конгрес биће јубилеумни Конгрес, којим ће се прославити педесетогодишњица оснивања међународних ветеринарских конгреса. Први конгрес одржан је пре 50 година у Лондону. Последњи IX. био је у Хагу 1909. године с јесени.

Од стране Енглеске Владе позване су све државе, свију делова света, да изашљу своје делегате.

Како нашу земљу питања која се одnose на сточарство морају јако интересовати, држимо као сигурно, да ће и наша Влада изаслати своје делегате на овај Конгрес, као што је то и до сада редовно чињено.

Заступник комесара.

Г. Министар Народне Привреде одредио је г. Ст. Јаковљевића, привредног инспектора, да заступа владиног комесара у Извозној Банци, док се комесар г. др. Влада Марковић не врати са одсуства.

Штрајк у Лесковцу.

Г. др. Сими Аврамовић, привредни инспектор, вратио се из Лесковца, где је отишао да извиди сукоб између полиције и радника, који штрајкују. Г. Аврамовић ће о томе сукобу поднети извештај г. Министру Народне Привреде.

Пожаревачке железнице.

Радови на трасирању пруга Ждрело — Жагубица и Пожаревац — Свилајниц већ су отпочели. У току овога лета завршиће се теренски радови на овим пругама.

Нова црква на Дорћолу.

У недељу 1. јуна у 10 часова пре подне, посветиће се темељ нове цркве на дунавском крају.

Освећење ће извршити Митрополит г. Димитрије уз асистенцију више свештеника, — на свечан начин. Подизањем ове цркве задовољиће се једна прешна верска потреба овог насељеног краја, за којом он чека скоро четврт века.

Нова црква биће једна од најлепших у Београду. Подиже је општина београдска. Предрачун је саме зграде преко 200 хиљада динара.

Нова црква.

Г. Министар Просвете одобрио је, да се у селу Гунцатима, у срезу гружанском, округу крајујевачком, подигне нова црква.

Школска зграда.

У Држину, у округу пожаревачком, подићи ће се нова школска зграда. Г. Министар Грађевина одобрио је планове за јову зграду.

Сат регулатор.

Данас је време новац не само код Енглеза. И у Србији се рачуна на сате и на минуте и при распореду посла; а у Београду је тежња за тачним часовницима постала општа потреба. С тога ћете видети да сви они, који пролазе поред железничке станице, обично ва-

де своје сатове и равнају их према спољном ружном часовнику, који се сматра да показује „право време“, и ако са много колебања. Ускоро ће Београд, како смо поуздано сазнали, добити други сат регулатор, и то на згради Универзитета. Тај ће сат бити намештен над главним вратима Универзитета, према великој пијаци. Од великога је интереса знати и како ће се регулисати тај сат — који ће добијати „право време“ не више из Пеште као онај железнички, већ чак из Париза — помоћу безжичне телеграфије. На згради Универзитета и на згради Класне Лутрије (а ми бисмо мислили да би још боље било на згради будуће Академије Наука) поставиће се „антене“, т.ј. сежњаци за примање електричних таласа. То ће бити висока мотка од 20 и више метара са пријамницима таласа на врху. Двапут у 24 сата даваће се сигнал у Паризу на опсерваторији (који се неће примати на нашој звездари!) у извесно одређено време. Помоћу електричних таласа ти ће сигнали стизати у све престонице, па и у Београд, на Универзитет и прелазиће на нови сат регулатор.

Одатле ће се регулисати и сатови на железницама и телеграфима и ми ћемо сви моћи контролисати своје џепне и кућевне сатове по њиховој тачности.

Популарна предавања.

Г. др. В. Стојковић, секретар Министарства Народне Привреде отпутоваће у Александровац, где ће приредити неколико популарних предавања о вођарству.

ПРОЈЕКТ ЗАКОНА

о пошти, телеграфу и телефону.

(13)

XIII.

Испити за указно звање и за вишег поштанско-телеграфског чиновника.

Члан 95.

За задобијање права на указно звање и звање вишег чиновника полага се државни испит.

Ближе одредбе о полагању испита, о предметима из којих ће се испит полагати и о комисији пред којом ће кандидати полагати испит — прописане ће правилником Министар Грађевина.

кандидати

Члан 96.

Право на испит за указно звање имају они приправници, који су у Србији провели најмање две године као чиновнички приправници у којој поштанској, телефонској или поштанско-телеграфској станици. — Овај испит полагају и приправнице за сталне званичнике.

Право на испит за вишег чиновника имају они кандидати, који су положили претходно испит за указно звање и провели у Србији или на страни као указни чиновници најмање десет година у којој поштанско-телеграфској станици или у Дирекцији Пошта и Телеграфа.

Члан 97.

Ако кандидат не би положио испит, може испит поновити тек после годину дана, ако га и тада не положи, може га полагати и по трећи пут само по одобрењу Министар Грађевина. По четврти пут се не може испит допустити ни у ком случају.

XIV.

Пенсије званичника и служитеља.

Члан 98.

Да би званичници и служитељи поштанско-телеграфско-телефонске струке у својој старости и кад постану неспособни за рад, а тако исто да би њи-

хове удовице и деца по њиховој смрти имала издржавања, — установљала се при Дирекцији Пошта и Телеграфа фонд под именом Пенициони Фонд званичника и служитеља поштанско-телеграфско-телефонских, који се не може ни на какав други смер употребити.

Члан 99.

Овај фонд стоји под надзором Министар Грађевина, а њиме рукује нарочити управни одбор.

Сви послови овога фонда сматрају се као службени и ослобађају се свију такса, а врши их Дирекција Пошта и Телеграфа.

Рачуни о приходима и расходима пенисионог фонда подносе се Главној Контроли на преглед редовно сваке године.

Дирекција Пошта и Телеграфа подноси сваке године извештај Министру Грађевина о стању фонда и извод рачуна о годишњем приходу и расходу. Овај извештај предаваће се јавности у службеним новинама и саопштити о собљу.

Новац и хартије од вредности овога фонда чува Дирекција Пошта и Телеграфа под својом одговорношћу и то одељено од дужавног новца.

Новчана готовина пенисионог фонда, по одлуци управног одбора и одобрењу Министар Грађевина, издаваће се на приклад сигурном новчаном заводу, а може се уложити и у државне хартије од вредности или у зграде.

Члан 100.

Управни одбор пенисионог фонда састављају:

1. директор, као председник;
2. помоћник директоров, као потпредседник,
3. шефови одељења; и
4. десет изабраних чланова пенисионог фонда, који су у месту седишта Дирекције.

При бирању ових чланова за управни одбор бирају се још десет лица за њихове заменике.

Ови заменици долазе у управни одбор по реду и броју гласова са колико су изабрани, чим се у празни једно место члана одбора услед премештаја или других каквих узрока.

Чланове одбора и њихове заменике бирају, на позив Дирекције Пошта и Телеграфа, сви остали званичници и служитељи писменим путем. Као изабрани чланови одбора и њихови заменици важе они чланови фонда за које је масило највише чланова пенисионог фонда.

Чланови управног одбора и њихови заменици бирају се на три године.

Члан 101.

Управни одбор састаје се редовно свака три месеца, а покрај тога и кад год то захте потреба фонда. Одбор сазива председник или његов заменик.

Одбор одлучује простом већином гласова, а може радити само онда кад има на окупу најмање једнаест чланова, од којих петорица морају бити изабрани чланови.

(Наставиће се).

Књижевност.

Jugoslavija, лист југословенске националистичке омладине, излази у Прагу једанпут месечно. Годишња претплата дин. 10; за студенте 8; за гимназисте и учитеље 5. Поједини бројеви 1. — Претплата се шаље на Београдску Трговачку Банку. Жиро Југославија Београд. Год. I. број 1.

Можда је судбина хтела да у првој свесни овога часописа, на првој њего-

ПЛАЦ ВЕЛИКИ

на коме је сада грађарско-дашчарска и дрварска радња г. Павла Бајића, издаје се под закуп од 1. јула ов. год. Александрова ул. бр. 79. Телефон бр. 979.

Сопственик
Лазар Матић
дворски јорганџија

Фине бонбоне

филоване с кремом од кафе, у хартијице увијене, фабрике Gezetti Ges. für Zuckerwaren Industrie — Berlin, шаље на доплату по 3.40 дин. кило у кутијама од 2 1/2 кила нето.

Агентурска радња Р. А. Милосављевића Београд, Македонска ул. 23. 1080 3—3

ВЕЛИКА РАДИОНИЦА

Бонбона, Ратлука и Колача
Милана Гачића и Друга
Крушевац
препоручује своје израђевине, нарочито **ратлук** који не уступа ни сиријском.
Цене су за сву робу без конкуренције, паковање и пренос до станице бесплатно.
248 29—50

ОБЈАВА

Има на продају **букових дрва** за гориво I класа целанка од 2000 до 3000 кубних метара јесенас сечена, предаја на трстеничкој железничкој станици у вагон од данас па до 1 новембра ове године. Обратити се ваља потписатоме.

Коста В. Ракић
Јагодина — Трстеник
1050 5—20

Тражи се ортак за колонијалну стакларску радњу. За услове обратити се писмено или лично **Нишкој Банци, Ниш**
373 20—20

— Европски Цреп —

Имамо готовог европског црепа I квалитета на своме стоваришту у Вел. Плани. Исти цреп не уступа ни једном страном црепу, јер исти цреп је употребљен за покривање касарне у Паланци као најбољи, од свих понуђача који су нудили. За цене обратити се доле подписатима. Утовар можемо вршити франко Плана или станица коју купац хоће.

Мустре на захтев шаљемо бесплатно
Аранђеловић, Миленковић и Соколовић
1 Срп. Вештачка Фабрика за израду европског црепа и цигље
908 Велика Плана 8—10

- Најотменија марка -
ВИЛАГОШКОГ
Марти - Коњака

МЕДЕЦИНСКИ

и од лекара препоручен, као средство за јачање болесних црева и стомака, изнемоглости, грчева у стомаку, пребоја, грознице и туберкулозе. Одлично средство за породиље и оне који се опорављају.

1011 3—20

Хотел „ВОЈВОДИНА“

на углу Бранкове 35 и Поп-Лукине улице
— ВАРОШ КАПИЈА —

извештава поштовану публику и путнике из унутрашњости Велике Србије да је исти реновиран и могу се добити преноћишта са новим постељама по дин. 1.50 и 2.— од кревета, Собе се састоје већином од једног и два кревета.

Поред тога, има изврсну кујну, у и ван хотела, точи **Бајлонов „Првенац“**, оригинално **критско вино**, као и сва остала природна пића.

Услуга брза и тачна
1097 2—6

Добио сам велику количину
СТОЛИЦА

за кућевну и кафанску потребу,
које продајем по умереној цени.

Миливоје М. Поповић

БЕОГРАД — САВА
ТЕЛЕФОН 250.

779 13—

„Терапија“ Модерно сазидан санаторијум за физикално дијетално лечење у Врњачкој Бањи.

почиње овогодишњу сезону од 15. маја

Санаторијум се налази на најлепшем месту Бање на „Слатини“ окружен шумом и парком, одвојен од прашине и ларме.

Санаторијум има 24 елегантно намештених соба са свима удобностима, велику салу за ручавање и забаву, два одељења за хидро-терапију и масажу, три одељења за инхалацију, каде за купање у обичној и минералној води и одељење за електризирање.

Сем пансионера у санаторијум ће се примати и сваки посетилац Врњачке Бање на лечење топлим, хладном и минералном водом хидротерапијом, масажом, електрицитетом, електричним купањем и инхалацијом, без обзира на стан и храну.

Санаторијум има своје сопствено електрично осветљење, фабрикацију леда, млекарник, парну перионицу и остале принадежности.

Кујна је првокласна и строго дијететична. — Цене су умерене. За проспекте треба се обратити на адресу: „Терапија“, — Врњачка Бања.

1034 5—15

УПРАВА

НОВО ОТВОРЕНА
ГРАЂЕВИНАРСКО-ДАШЧАРСКА и ДРВАРСКА РАДЊА
Ота Лоренца и Комп. у Београду

Милоша Великог 59 (Драгашевићева Башта) — Телефон 22—40

Препоручује г. г. грађевинарима, столарима и заинтересованој п. публици своје богато снабдевано стовариште

I-во класне потпуно суве грађе из Мађарске, као и I II III-ће класе српске грађе свију димензија.

Има стално на стоваришту велики избор сувих дасака са нут и федером за патос мађарског порекла, као и облице, тесане и стругане гредице за кровне конструкције и рагастове.

Цене су срачунате на минималну зараду!

1117 1—5

„PERFECTA“

Најусавршенији и најтачнији сат у данашње доба — јесте

ПЕРФЕКТА = САТ

Овај сат надмашује све досадање сатове зато, што је потпуно усавршен у изради тако, да је постојан у тачности и издржљиво и дуготрајно ради без икаквих погрешака.

Сваки сат ПЕРФЕКТА добија писмену гаранцију за (5) пет година.

Перфекта = сат кошта

Железнички отворен	Дин. 30.—
„ затворен	„ 35.—
Сребрн отворен	„ 40.—
„ затворен	„ 45.—
„ руска тула затворен	„ 50.—
„ „ „ отворен	„ 40.—

Поруџбине из унутрашњости шаљемо на доплату — паковање бесплатно.

Стеван Јаковљевић и Штајнер, Београд

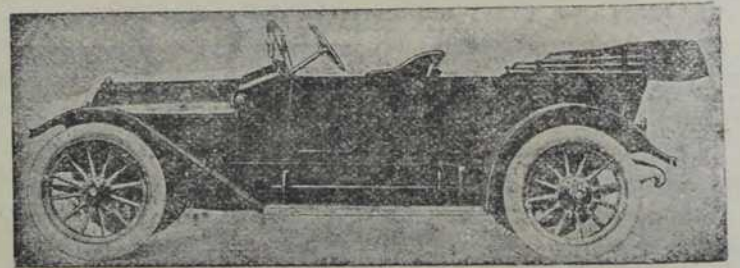
Кнез Михаилова улица број 4.

809 9—10

Аутомобили Overland

Аутомобил Overland снабдевен је свима модерним савршенствима. Willys Overland Co у Толеду (Америка) конструисали су за ову 1914. годину 10.000 комада аутомобила једне исте врсте, и према томе једино су они у положају да даду аутомобиле, који су савршени и снабдевени свима приборима за које модерна техника зна. Са оваким прибором какав даје Overland до данас није ушао у Србију ни један аутомобил па био то и један од најскупљих.

Ни за дуго већу цену од наше цене ни једна европска фабрика не даје аутомобил са толико практичних прибора, који упрошћавају радњу око руковања и одјављања аутомобила, као што даје Overland.

Цена 8.500 динара у злату

за комплетан аутомобил Overland са електричним апаратом за аутоматско покретање мотора и то ошарињен и постављен у Београд.

Са електричним осветљењем али без динамо (Gray et Davis) за аутоматско покретање мотора 550 франака мање.

КАРОСЕРИЈА торпедо за 5 места, комотна и са кошом, који за случај рђавог времена, може да се потпуно затвори. И футрола има за овај кош.

МОТОР са 4 цилиндра 35 Н. Р. Bobrong 105 mm Hub 115 mm.

ТРАНСМИСИЈА 3 брзире за напред и 1 за назад.

ПНЕМАТИКА 815x105 са обручима за брзо скидање.

БРЕМЗА дупла на задњим точковима.

СНАБДЕВЕН електричним осветљењем свуда и то: 2 рефлектора, 2 лампе са стране, 1 лампа позади, и 1 лампа за осветљење контролних апарата.

СТАКЛО ЗА ЗАШТИТУ ОД ВЕТРА покретно је и веома елегантно.

Контер километраже — Електрична труба — Дупли упаљач електрике.

ДИНАМО дупли (генератор и мотор) са акумулатором за електрично осветљење и аутоматско покретање. Према томе оно окретање курбла пред аутомобилом ради стављања мотора у покрет непотребно је. Сем тога кад се притисне на једно дугме мотор се креће одмах и по најхладнијем времену.

Аутомобил Overland има, дакле, велику вредност за мале новце, веома је елегантан и јак.

АУТОМОБИЛИСТЕ, пре но што купите аутомобил видите и сравните вредност Overland-а са аутомобилима, који вам се нуде и ми смо тада сигурни да ћете бити наш муштерија, јер нећете нигде наћи аутомобил тако повољан и за тако јевтину цену.

Наш аутомобил комплетан тежак је 1200 килограма; што значи, да нема никакве везе нити се може сравнити са оним малим и лаким аутомобилима, који се продају по јевтину цену.

WILLYS OVERLAND & CO

Главни заступништво и стовариште аутомобила

Белгиска Индустриска Агенција у Београду, Кондина ул. бр. 7.

Илустровани каталози на француском и немачком језику шаљу се на захтев бесплатно.

231 17—20

Улоге на штедњу

ПРИМА

САВСКА БАНКА, БЕОГРАД-САВА

Све улоге без отказа исплаћује. Плаћа на улоге 6% интереса годишње, по погодби и више.

Нарочито повољни услови за ситне улоге родитељима који хоће својој деци да осигурају знатан капитал или мираз. 918 1—

Удеоничка Задруга Београдских Пиљара

која се налази у сопственој згради у Ломиној улици број 2. (Зелени Венац), отпочеће од 10 јуна 1914. год. вршити упис II кола својих удеонича у 1000 комада, и стога овим назива све удеоничаре I кола као и остале београдске пиљаре да од горе означенога дана похитају са уписом.

Задруга прима новац на штедњу и плаћа улашћима 6% камате, а на веће суме и са дужим роком и више.

Задруга цензурише менице само четвртком. 1124 1—3

Продавцима Срећака

СРП. ДРЖ. КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ

дајемо најповољније услове за продају Марковић и Лукић, Београд

1098 2—10

Хотел Европа, Беч

II Bez. Asperubrückengasse 2.

Потпуно нов реновиран хотел са свим комфортом.

Одличан ресторан.

Јевтине цене.

!! Овде се састају сви Срби !! 924 10—20

„СРБИЈА“

Прво Српско Друштво за осигурање у Београду (угао Књегиње Љубице и Кнеза Михаила)

Друштво гарантује овим средствима

1. Друштвени капитал дин. 1,000.000—
2. Фондови резервних премија „ 1,733.664-57
3. Остали фондови „ 337.182—
4. Непокретно имање звано „Хајдук Вељко“ и „Мали Војник“ „ 876.783-06

Исплаћена осигурања до 1 децембра 1913 износе:

- а) одељењу живота дин. 498.000—
- б) у одељењу живота „ 392.000—

„Србија“ је прво и једино српско друштво за осигурање које исплаћује дивиденду осигураницима.

Друштво „Србија“ врши под веома повољним и десетогодишњим сопственим радом утврђеним најсолиднијим условима ова осигурања;

1. Осигурања живота на случај смрти и доживљења; мираза женској и капитала мушкој деци; и пензије породици по нарочитој тарифи;

2. Осигурања противу пожара: зграда, покућанства, робе, индустријских предузећа;

3. Осигурања стакла и огледала од ломљења и других штета;

4. Осигурања од несрећних случајева.

Полисе друштва „Србије“ од осигурања живота служе официрима као кауција при женидби.

Полисе друштва „Србије“ за осигурање зграда против пожара прима Управа Фондова и Хипотекарна Банка Трг. Пенз. Фонда као супер-гаранцију при давању зајмова.

Ближа обавештења даје бесплатно управа „Србије“ у Београду, а у унутрашњости новчани заводи, овлашћени агенти и повереници за осигурање.

923 5—

ДРУШТВЕНА УПРАВА

ПРОДАЈУ СЕ

Због набавке већих машина:

1 Тачдем парна машина са кондензацијом 100 P. S.

1 стојећа парна машина 300 A. 50 P. S. са Колбенши-бером у вези за глајхштромгенератором, 110 Волта;

1 локомотива Волфова са кондензацијом и иберхциером 120 P. S.

2 Глајхштром мотора по 30 P. S. 110 Волта.

Све су машине добро очуване, потпуно исправне и налазе се још у раду у фабрици Платна (Раденичка ул. 24) где се могу и видети.

1020 5—10

Banque d' Athènes (Атинска Банка)

Ради надокнаде — без икаквих издатака — губитака на сачуваним или препродатим акцијама обратити се: г. ELOI, avokat, rue Tronchet, 32. Paris 1010 4—6

Објава

Електричном одељку општине нишке потребно је:

40.000 килограма нафте, коју ће количину набавити путем оферталне лицитације на дан 5 јуна ове године.

Услови и ближа обавештења могу се добити свакога дана од 8 12 часова пре подне у електричном одељку општине нишке.

Из електричног одељка општине града Ниша ЕБр. 155. 16. маја 1914. г. у Нишу. 1053 5—5

ПРАВОГ ШВАЈЦАРСКОГ СИРА

ЕМЕНТАЛЕРА

УСЛЕД ВЕЛИКЕ ПОТРОШЊЕ УВЕК СВЕЖЕГ

САЛАМУ

прве врсте из најбољих домаћих фабрика. Препоручује и за унутрашњост шаље поштом уз доплату.

— Колонијално-деликатеска радња —

Браће С. Илића

БЕОГРАД — ТЕРАЗИЈЕ Телефон 469. 1068 4—12

БАЊА — СТАНИЦА ЈУЖНЕ ЖЕЛЕЗНИЦЕ

Гвожђевити и блатни извори 34—50° С. фанго кур, лечење ладном водом и слободним лежањем. Купање у угљеној киселини, ваздушна и сунчана купања. Умерене цене. Проспекте шаље на захтев Управа бање.

Бањски лекар: д-р Шукер. 1041 2—6

Катрана чистог

Карболинеума

Тера и Смоле црне

све најбољег квалитета

имамо у свако доба у већим количинама на стоваришту и продајемо са најјевтинијом ценом.

Мирковић и Лучић

Телефон бр. 264. БЕОГРАД — САВА 896 9—10

Оригинал „Викторија“

Шиваћа Машина

Одликвана на већим светским изложбама, највећим одличјем,

Шију, везу и крпе свршено

Шију напред и назад на кугеллагеру. Продаја за готово и отплату под врло повољ. условима

Ценовник шаљем бесплатно

А. АНТОНОВИЋ БЕОГРАД-ТЕРАЗИЈЕ 32 1061 4—10

ПАПУЧЕ

851 9—10

КОЖАРСКА ТРГОВИНА

Мите Здравковића и Комп.

БЕОГРАД, Краља Милана 22. Телефон 360.

ЧЕЛИКА ЕНГЛЕСКОГ

на 8 углова за камењарске радове доброг и по јевтиној цени.

ТРЕГЕРА ГРЕДА ГВОЗДЕНИХ

ОКОВА ЗА ГРАЂЕВИНЕ

и остале грађевинске робе по умереној цени има на стоваришту

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА

Пауновић и Миленковић

БЕОГРАД, Палата Београдске Задруге, САВА

Телефон 1113. 963 7—

Љубитељима добре кујне!

КАФАНА „УЈЕДИЊЕЊЕ“ поред својих одличних — признатих — вина богато је снабдела извршним јелима своју чисто српску домаћу кујну коју препоручује љубитељима српских јела.

Моли за посету

Закупац „Уједињења“

НИКОЛА РАДОВИЋ

Телефон бр. 2256. 800 10—10

“Continental”

ПИСАЋЕ МАШИНЕ

XX. ВЕКА

јесу најбоље и најсавршеније.

Цене повољне

ГЛАВНО ЗАСТУПНИШТВО ЗА СРБИЈУ АГЕНТУРСКО И КОМИСИОНАРСКО ОДЕЉЕЊЕ

Ресавске Банке А. Д.

Чика Љубина 11. БЕОГРАД Телефон бр. 2175. 1018 5—6

Лимунова вердени I

СИРУПА буфиновог за бонбонције

СИРЋЕТНЕ ЕСЕНЦИЈЕ

у балонима од 5, 10, 15 литара.

ПЛАВОГ КАМЕНА Саксонија

НАФТЕ за МОТОРЕ Черна-вода

ДОБИЛА ЈЕ И ПРОДАЈЕ НАЈЈЕВТИНИЈЕ

Колонијална радња

Ст. Ђ. Танасковић и Богдановић 1094 2—3

Добили смо велики избор

Летних штофаних и сламних шешира.

Кошуља белих и у ванредним лепим бојама.

Сунцобрана црних и у модерним бојама.

Под-кошуља, крагнова и манжетни.

Цепних марама, летних љебади.

Деверске спреме, мидера.

За бањску сезону: пешкира, пешти-маља и т.д. као и осталих галантеријских артикала.

Помодно-галантеријска трговина

АЋИМОВИЋА И ЦВЕТКОВИЋА

БЕОГРАД КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛ.

Поручбине извршујемо брзо и тачно. 1076 4—5

За хотелијере и кафеџије

Чаршава разних за столове на комад и метар.

Чаршава у боји за баште са два лица и постојани у прању.

Салвета разних на туце и метар.

Пешкира разних.

Крпа за брисање посуђа и чаша.

Платна у свима ширинама, памучног и ланеног, као и све остале платнарске робе.

Приспеле су у огромном избору Великом стоваришту: галантеријске, конфекциске, платнарске и мануфактурне робе; застирача - тепиха итд.

Марка Вулетића и Гавриловића

Чика Љубина ул. бр. 9.

БЕОГРАД

Кнез Михаилова бр. 20.

МУСТРЕ ПЛАТНА НА ЗАХТЕВ ШАЉЕМО БЕСПЛАТНО.

ЦЕНЕ СУ ВРЛО УМЕРЕНЕ

1016 6-6

Потребна је

једна локомотива од 8 до 12 коњских снага. Понуде слати на поштански фах бр. 83. са назначењем јачине, система, где се може видети и последње цене. 1119 1-3

ПОМОЋНИК МЛАЂИ

вичан галантериској и платнарској бранжи, потребан је за Скопље. Обратити се

Илић и Прекић

Београд 1121 1-3

Пекмезарских казана

за овогодишњу сезону најновијег система имамо више гарнитура.

Дим. Наумовић и Комп.

казанице 1118 1 3

ПРОДАЈЕМ ЈЕВТИНО

ЈЕДНУ ПАРТИЈУ РАЗНИХ КОЖНИХ НОВЧАНИКА

С. М. Лазаревић

Београд 1120 1-3

Самосталан књиговођа

који је радио у том својству кроз 6 година у једној пивари, вешт у састављању биланције на немачком и српском језику, тражи место; ступити може одмах. Понуде писмене слати администрацији овог листа под „Самосталан“. 1122 1-3

ЧИЛОВНИК

вичан свима канцеларским пословима нарочито књиговодству и српској кореспонденцији, може добити стално место. Првенство имају они који знају немачки. Ступити може одмах. Само писмене понуде упутити гвожђарској трговини Е. М. Рауман 1123 1-3

ТРАЖИ СЕ

коресподент за српски и француски, по могућству и немачки језик. Потребна је такође контоарскиња која влада потпуно српским и немачким језиком и пише на машини. Понуде слати на поштански фах 31 Београд. 1087 3-3

КОМТОАРИСТА млађи

потребан нам је. Писмене понуде упутити

Д. Ђукановићу и Комп.

Београд 1106 2-5

ПОМОЋНИКА

старијег и млађег добро спремних, са добрим препорукама, потребује помодно-мануфактурна трговина Наума Константиновића из Шапца.

Ступити могу одмах. Јавити се писмено

1105 2-5

ПОТРЕБУЈЕМО

продавце срећана Класне Лутрије за наступајуће 46 коло.

Услови повољни, зарада добра.

Браћа А. Васић

овлашћени продајци срећака Београд Цветни Трг 1103 2-5

ВАНИЛИЈЕ

у шипкама свих дужина; Ванилина у кристалу 100% чистоће; Лимонтоса кристалног; Желатина бела и црвена, добила је веће количине

колонијална радња

Ђорђа Гавриловића

868 БЕОГРАД 6 10

ЖОЛИ

Важно за ДАМЕ

Вечите лепа и млада биће свака дама која се умива

„Jolly“ сапуном

Средство за лепоту првог степена. Употребом овог сапуна постиже се више него ма којим кремом; јер „Jolly“ сапун дејствује на лице боље него сви кремови, а садржи у себи и пудера, лечи пеге и лишаје и одржава вечиту нежност коже. Употребљавају га у целом свету прве класе.

Цена је једној кутији са упутством за употребу 1.— динар.

Искључиву продају за Србију има

Петар Петровић и Веловић

БЕОГРАД

Препродајцима знатан рабат. 159 56-2

Korrespondent

der die deutsche Sprache vollkommen beherrscht ebenso Stenographie und Schreibmaschine zum sofortigen Eintritt gesucht. Zuckerfabrik, Belgrad 1099 2-3

РОЛЕТНЕ ЧЕЛИЧНЕ „ПАТЕНТ“

за врата од најбољег материјала.

Искључива продаја за Србију код

Томића и Стојадиновића

гвожђарска трговина

Београд — Телефон 817

711 33-50

АДВОКАТ У НИШУ

ДИМ. Љ. ПАВЛОВИЋ

бави се искључиво трговачким наплатама и парницама. Канцеларија у Нишкој Кредитној Банци, телефон бр. 79. На писма одмах одговара. 1070 3-100

Помоћник стакларски

са лепим рукописом, који је свршио бар 4 раз. трг. школе Беогр. Трг. Омладине, потребан је. Писмене понуде ваља слати на фах 167. 1049 5-5

ПРВА ФАБРИКА ЗА ПЕРЕЊУ Малине зване „права Зајечарка“, Коњака, Рума, Ликера итд. Радоша С. Неђића Баба-Вишњина бр. 57. Београд — Телефон 1054 1089, 47-50

У КУПАТИЛУ

МЕХАДИЈИ

код Оршаве (Herkulesbad) „Franz Jozephshof“ ординира као купалишни лечник Д-р Коста Десимировић клинички асистент у Будимпешти од 1. јуна до 1. септембра (по новом кал.) пре подне од 9—12, после подне од 3—5. 1002 3-5

БРЕНЕРЕ

и материјал за инсталацију ацетиленског карбидског осветљења има велики избор и продаје по умереној цени

Техничка радња

Јован Савић и Комп.

Београд — Теразије 999 6-10

ПОТРЕБУЈЕМ

старијег стакларског помоћника. Ступити може одмах, писмене оферте треба слати на поштански фах број 39. 1085 3-4

Шпедитерској канцеларији

С. и В. Хофман

потребан је један старији помоћник за царинске експедиције.

Понудити се писмом са назначењем услова. 1081 3-3

ПРОДАЈЕ СЕ

кућа у Скендербеговој ул. бр. 2. са три велика стана и плац спрема палилуске пијаци 275 кв. мет. За поголбу упитати Саву Раденковића трг. Теразије. 1077 3-3

ЧАЧАНСКОЈ ЗАДРУЗИ

потребан је ликвидатор, који се осећа спреман за вршење тога посла. Плата по способности. Понуде поднети до 1. јула о. г. 1073 3-3 УПРАВА

Купујем АКЦИЈЕ

Дунавског Кред. Завода, Пословне Банке и Удеоичке Задруге. Плаћам добро.

Радивоје Дрндаревић трг, Цветни Трг, телеф. 1235. 1447 35-40

УДРУЖЕНЕ ФАБРИКЕ

Сијалице и електрике А. Д. Ујпешт код Будимпеште

израђује шпарајуће сијалице „Тунсграм“ са металном жицом и 1/2 ват лампе преко 60.000 комада дневно, као и апарате и сав материјал за телефоне.

Заступник: Јулијус Бем, Телефон 20-35. Београд—Сава. 821 10-50

Облица-грета

ЗА СКЕЛЕ И РОГОВЕ

у свима димензијама; Летава, окрајака, дасака чамових од српског и страног дрвета — нарочито за столарске радове.

Потпуно суве стране и српске боровине — фосни и штафни од 4—8 мет. дужине.

Тврдог дрвета: растовине, брестовине, буквине, крушковине, липовине, јаворовине, ораовине и т.д. и т.д. — препоручује и потрошач. ново отворена грађарско-дашчарска и дрварска радња

И. С. Стефановић, Мирковић и Комп.

Краља Александра ул. бр. 88. — Телефон 566

1116 1-5

ЛА-РИСИН КАПСУЛЕ

ЗАКОНОМ ЗАШТИЂЕНО

излечи за осам дана капавац (трипер) и сваку појаву

МУШКИХ И ЖЕНСКИХ БОЛЕСТИ

за желудац сасвим нешкодљиво

Ове су капсуле сасвим угодније и практичније за узимање него слични лекови из иностранства. Дејство ће вас зачудити. Прво-класна стручна признања. Ево једног:

„Радо се одзивам вашем позиву да изјавим, да сам на више стотина болесника опробао Ла-рисин капсуле и уверио сам се у њихово изврсно дејство код гонорое (дурење), болести у бубрезима, бешики и мокр. кој цеви. После најсавесније експериментације и увек задовољавајућег успеха најтоплије препоручујем овај лек.“

Paris

M. Robert

ЈЕДНА КУТИЈА СТАЈЕ 3 и по ДИНАРА.

Из унутрашности треба послати 3-80 динара унапред на адресу: Дрогерија „Гуслар“ Београд, па ћете добити препоручено.

Таксене марке не примамо.

ДЕПО ЗА СРБИЈУ ЈЕДИНО

Дрогерија „ГУСЛАР“, Београд

1112 1-30

СИРИШТЕ

ИЗ ФАБРИКЕ

БОКЕ ДИМИТРИЈЕВИЋА

НИШ

Две су комисије из Министарства Народне Привреде утврдиле, да је са 40% јаче од свих сиришта страних која се продају по Србији, а што јаче сириште употребиш, то ће ти сир бити маснији.

Пази на заштитни жиг; јер има имитације.

687 10-15